

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Anny Radové „Integrace žáka s mentálním postižením do běžné školy a jeho vztahy s vrstevníky“.

Téma bakalářské práce je aktuální, otázky přínosu a optimistického hodnocení integrace nejsou jednoznačně zodpovězeny a každý příspěvek k jejich střízlivějšímu posouzení je užitečný. Práce je obvyklým způsobem členěna na teoretickou část a vlastní výzkum. Rozsah obou částí je vyrovnaný a odpovídá zpracovávanému tématu. V úvodu práce autorka vysvětluje důvod volby daného tématu a její vysvětlení je jasné a srozumitelné. Výhodou jsou i její reálné zkušenosti z práce s postiženým integrovaným žákem.

Teoretická část je rozdělena do 7 kapitol, které jsou logicky řazeny od úvodního obecného pojetí mentální retardace ke specifitějším problémům vzdělávání takových dětí. Lze pozitivně hodnotit, že se autorka zmiňuje o všech účastnících a aspektech společného vzdělávání a socializace. Je zřejmé, že jí její vlastní zkušenosti umožnily zpracovat téma s větším porozuměním. Připomíná i potíže, jaké mohou nastat a problémy, které musí jednotliví aktéři řešit. Potíže asistentů zatím speciální pedagogika příliš nezohledňuje, mluví jen o obecných parametrech práce asistenta. Je jasné, že adaptace intaktních dětí různého věku na spolužáka s nějakým postižením může být v mnoha směrech problematická, samozřejmě také v závislosti na jeho omezení, a mentální postižení patří z tohoto hlediska mezi ty nejvíce limitující. Autorka své úvahy i informace získané z literatury doprovází konkrétním komentářem jednotlivých aktérů, což umožňuje lépe porozumět celému procesu. Pozitivně lze hodnotit i literární zdroje, které jsou z valné části cizojazyčné; v české odborné literatuře podobně zaměřené studie chybí. Vysvětlení problémů v chápání postiženého spolužáka a jejich kolizi s potřebami zdravých vrstevníků je velmi dobře zpracováno. Autorka zohledňuje i názory učitelků a rodičů postižených dětí. Celkově je teoretická část dobře zpracována, text je srozumitelně formulován a i jeho formální úprava odpovídá požadavkům.

Vlastní výzkum je zaměřen na zmapování vztahu, resp. chování intaktních dospívajících spolužáků k integrovanému vrstevníkovi s kombinovaným mentálním a pohybovým postižením. Autorka si zvolila vhodnou, i když pracnou metodu vlastního pozorování v průběhu 4 měsíců, která přinesla zajímavé výsledky. Vhodný je i výpočet koeficientů pozitivního, negativního a neutrálního chování. Lze ocenit i vymezení konkrétního chování, které do jednotlivých kategorií zařadila. Vycházela přitom z výsledků svého pozorování i ze zkušeností, které mu předcházely. Získané výsledky jsou zajímavé, ale nejsou překvapující, jsou v souladu s výsledky zahraničních studií: dívky jsou empatičtější a tolerantnější, pubertální chlapci jsou útočnější a méně citliví. Jejich tendence k sebeprosazování se projevila i v nepříliš dobrém vztahu a v méně ohleduplném chování k postiženému spolužákovi. Lze ocenit i přílohy, které ilustrují vztah k postiženému spolužákovi. Ani on sám není ve třídě příliš spokojen, uvědomuje si, že o něj ostatní děti nestojí a nemá je rád, ostatně ani nemá důvod. O naplněnou inkluzi zde rozhodně nešlo. Zajímavá je i kapitola i práci ve skupinách, v níž se jasně projevují postoje intaktních dětí k postiženému spolužákovi a jejich nechuť se mu přizpůsobovat.

Autorka zvládla i diskuzi, v níž připomíná, že nikdo z účastníků z takové varianty neprofituje a snaží se vysvětlit proč. Závěr představuje připomenutí nutnosti diferencovanějšího řešení, které by bralo v úvahu možnosti postiženého dítěte i jeho spolužáků.

Celkově lze hodnotit práci jako velmi zdařilou, nadprůměrně dobrou, která samozřejmě splňuje všechny požadavky a proto ji lze doporučit k obhajobě.

Klasifikace: výborně

V Praze dne 13.5.2013

Prof. PhDr. RNDr. M. Vágnerová, CSc.